

Krpanka, ki dražji

O resničnem življenju in usodah pletenin Draž

Fotografiji Jana Urbas

Modna

oblikovalca Urša in Tomaž Draž niti približno ne vesta, koliko puloverjev, jopic, kril, oblek, poročnih oblek, plaščev, kap, šalov, torbic ter drugih vrst oblačil in dodatkov se je doslej že rodilo v njuni delavnici. Še težje bi te merske enote pretvorila v niti, barvne kombinacije ali vzorce, toda aktualni projekt razkriva košček za koščkom njune ustvarjalnosti in pletiva, ki sta nastala v zadnjih petnajstih letih. S fotografijnjo Aleksandro Vajd sta se podala med oblačila, dobesedno v omare svojih zvestih strank, ki so se odzvale njenemu povabilu, da skupaj sestavijo krpanko o resničnem življenju in usodah pletenin Draž. Kaj so doživela, bo čez nekaj mesecev zbrano na straneh knjige. Že dozdajšnji obiski na terenu pa so presenetili predvsem avtorja; za vrati nekaterih omar se skriva tudi po trideset njunih kosov, celoten seštevek videnega pa je dokaj nepričakovan. Sploh namreč nista imela predstave, kaj vse sta v teh letih napletla.

Že pred več kot desetletjem se je Urša zdela, da sta odkrila vse in da se bo težko spomniti še kaj novega. Čeprav jo je

nenehno spremljal strah pred ustvarjalnim mrkom, so se stvari napletale same od sebe. »Samo sprostiti se je treba. Seveda nastopi ustvarjalna kriza in takrat se sprašuješ, česa si sploh želiš in ali ne bi v življenju morebiti počel še kaj drugega. Potem pa vedno znova ugotoviš, da v tem uživaš. Spodbudo ti dajejo tudi ljudje, ki nosijo tvoje obleke, za kar si lahko resnično hvaležen. Delaš tako zaradi njih kot tudi iz neke notranje potrebe po ustvarjanju, ki mene spremlja že iz otroštva,« pravi Urša in dodaja, da se ji določeni kosi, stari po deset ali več let, še danes zdijo avantgardni, saj je prepričana, da imajo umetniško vrednost.

Medtem ko si nekaterih med njimi ne želi več videti na ulici, za druge pravi, da so povsem ohranili uporabnost in s tem uresničili njuno željo, ki je popolnoma nasprotna zakonitostim modne industrije. Ta na zelo kratka časovna obdobja predstavlja nove in nove modne smernice ter s tem na tone oblačil, za katere se ne ve, ali bodo našla svoje lastnike in kje bodo po kratki uporabi končala. »To se mi zdi zelo neodgovorno početje,« razmišlja oblikovalka, ki svojim izdelkom tudi z izbiro materialov odmerja vsaj desetletno življenjsko dobo. Njihovega nastajanja še zdaleč ne jemlje kar tja v en dan, čeprav večina oblačil dobi drugačno podobo, kot je bila prvotna zamisel. »Večkrat se zgodi, da te obleka odpelje drugam. Delaš jo in delaš, vendar je trmasta in se noče končati. Kar nadvlada te in odpelje. Zgodi se tudi, da obleka na lutki ali človeku sploh ne deluje tako, kot si pričakoval, zato si njene končne podobe ne zami-

šljam več. Bolj njenega duha – in nato sledim intuiciji.«

Njune kreacije še vedno najbolj plastično opiše beseda krpanka, vanjo pa se oblačilo pretopi tudi zaradi neobičajnega krojenja. Krpanke, denimo, so se razvile iz tehničnih slabosti pletilnih strojev, ki so v resnici gospodinjiski, polpoklicni. »Slabost pletilnih strojev smo izrabili v našo prednost. Njihova pomanjkljivost je bila, da v isto vrsto nisi mogel spraviti več kot dveh barv. Prav tako ne omogočajo večjih širin, zato sva jih začela sestavljati kot puzzle in nastajati so začele zanimive teksture. Obleke ali kakšnega drugega kosa oblačila zato sploh ne ukrojiva, temveč že izdelane kose pletenin z bucikami pripenjava na lutko, nato pa jih zašijeva skupaj. Gre za neko vrsto lepljenja,« je postopek na kratko opisal Tomaž. Sestra pa ga je dopolnila, da »se je prav zato tu pač mogoče navdušiti in vznemiriti nad malenkostmi. Zdi se, kot da vsako stvar delaš vedno znova. To je podobno, kot če iz gline oblikuješ kip.«

Večkrat se zgodi, da te
obleka odpelje drugam.
Delaš jo in delaš, vendar
je trmasta in se noče
končati. Kar nadvlada te
in odpelje.

Foto Aleksandra Vajd

Ta neponovljivost v pletenini privlači tudi Tomaža in ga vodi v razvijanje novih in novih vzorcev in tekstur, že nekaj let ob pomoči računalnika. Njegova domisljica je tudi legendarna obleka, ki je v obliki spirale izdelana iz zelo dolgega traku, ima pa vzorec kapljic, solz, spermijev, kakor koli si jih kdo razlaga. Prav ta pa največkrat premami stranke, ki se prvič odločijo kupiti kakšen kos s podpisom pletilnega dvojca Draž.

Urša ob tem doda, da bi se zdaj v oblačilih znova rada vrnila k preprostosti, vendar stranke težijo drugam. V čim bolj pisano in raznoliko podobo, tako, ki se je v zavesti potrošnic usidrala kot z največ draža. »Kolekcije in tisto, kar ustvarjamo mimo naročil, pa se razvija v drugo smer.

Vedno sva bila – čeprav se morda sliši domišljavo – pred časom. Obleka, ki jo je Tomaž ukrojil pred desetimi leti, je še danes najbolj prodajani model, pred nekaj leti pa ga nihče ni sprejel.« Po Uršinem mnenju bo v prihodnosti vse manj razkazovanja, modni oblikovalci pa ne bodo več navduševali z ekstravaganco in posebnostjo, temveč z lepoto ter enostavno uporabo in nošenjem. To kljub skorajda umetniškemu videzu odlikuje tudi njuna oblačila. Kot poudarjata, so pletenine najudobnejša vrsta oblačil, ki se telesu tesno prilaga, vendar ga ne stiska, poleg tega pa so enostavne za vzdrževanje in »skregane« s kemičnimi čistilnicami. Tudi zaradi ekološke države njihovih avtorjev se jih pere kar doma. ●